

**TASVIRIY SAN'AT TA'LIMIDA MILLIY MEROS ELEMENTLARINI
INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI****Raxmonova Mahliyo Zoir qizi**

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at ta'limida milliy meros namunalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari va samarali usullari tahlil qilinadi. Milliy meros elementlari orqali o'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, madaniy qadriyatlarni anglash va ijodiy kompetensiyalarni shakllantirish yo'llari o'rganiladi. Shuningdek, maqolada ta'lim jarayonida milliy va zamonaviy uslublarni uyg'unlashtirishning samarali strategiyalari keltiriladi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, milliy meros, pedagogik innovatsiya, o'quv kompetensiyasi, madaniy qadriyatlar

Tasviriy san'at o'quvchilarda estetik va ijodiy rivojlanishning muhim vositasi sifatida har doim e'tibor qaratilgan soha hisoblanadi. Bugungi kunda milliy meros namunalaridan samarali foydalanish orqali ta'lim jarayonini boyitish va o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Milliy meros, o'zining tarixiy, madaniy va estetik jihatlari bilan, o'quvchilarga nafaqat ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi, balki ularni milliy qadriyatlar bilan tanishtiradi. Shu bois, tasviriy san'at darslarida milliy merosdan foydalanish pedagogik jarayonda innovatsion yondashuv sifatida qaralishi lozim.

Tasviriy san'at ta'limida milliy meros namunalaridan foydalanish bir nechta pedagogik va ijodiy jihatdan ahamiyatli afzalliklarga ega. Birinchi navbatda, milliy meros o'quvchilarda madaniy va tarixiy ongni rivojlantiradi. Masalan, xalq amaliy san'ati, rang-barang ornamentlar, milliy kiyim-kechak va me'morchilik namunalari o'quvchilarga o'z xalqining tarixiy an'analari, qadriyatlari va estetik tamoyillari bilan tanishtiradi. Shu tarzda o'quvchilar faqat chizish yoki bo'yash ko'nikmalarini emas, balki tarixiy va madaniy kontekstni ham o'zlashtiradilar.

Ikkinchidan, milliy merosdan foydalanish ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yordam beradi. Masalan, o'quvchilarga xalq bezaklari asosida grafik yoki dekorativ kompozitsiyalar yaratish topshiriqlari berilishi mumkin. Bu jarayonda ular rang, shakl va kompozitsiya bilan tajriba olib boradi, ijodiy fikrlash qobiliyati rivojlanadi va o'ziga xos estetik qarash hosil qiladi. Shu bilan birga, milliy meros elementlarini zamonaviy san'at uslublari bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarni innovatsion yechimlar qidirishga rag'batlantirish mumkin.

Uchinchidan, milliy meros namunalarini ta'lim jarayoniga kiritish o'quv motivatsiyasini oshiradi. O'quvchilar o'z milliy madaniyatini ko'rish va tushunish

orqali darslarga qiziqish bilan yondashadi. Masalan, o'quvchilarga mahalliy ustalarning ijodiy asarlari, xalq tasviriy san'ati namunalarini tahlil qilish va shaxsiy ishlarida qo'llash imkoniyati berilganda, ular faoliyatga yanada jalb qilinadi.

Shuningdek, pedagoglar milliy merosdan foydalanishda diferensial yondashuvni qo'llashlari mumkin. Bu har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqishi va ijodiy salohiyatini hisobga olishga yordam beradi. Misol uchun, ba'zi o'quvchilar an'anaviy naqshlarni chizishda, boshqalari esa ranglar va kompozitsiyalarda eksperimentlar qilish orqali individual ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Metodik jihatdan, milliy meros elementlarini ta'lim jarayoniga integratsiyalash bir nechta samarali usullar orqali amalga oshiriladi:

1. Vizual materiallardan foydalanish: Xalq rassomlari, keramika, ganch ishlari va tekstil namunalari orqali darslarda vizual misollar keltirish.
2. Ijodiy loyihalar: O'quvchilarga milliy ornamentlar yoki xalq amaliy san'ati asosida shaxsiy kompozitsiyalar yaratish topshiriqlari berish.
3. Taqqoslash va tahlil: Milliy va zamonaviy san'at namunalarini solishtirish orqali o'quvchilarda estetik qarashni rivojlantirish.
4. Interaktiv mashg'ulotlar: Muzeylar, san'at galereyalari yoki onlayn resurslar orqali milliy meros bilan yaqindan tanishtirish.

Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali milliy merosdan foydalanish samaradorligini oshirish mumkin. Masalan, flipped classroom (aylanma sinf) usulida o'quvchilarga milliy san'at namunalarini oldindan ko'rib chiqish, so'ngra darsda tahlil va ijodiy ishlarda qo'llash imkoniyatini berish dars samaradorligini oshiradi (Shavdirov, 2025).

Umuman olganda, tasviriy san'at ta'limida milliy merosni samarali integratsiyalash o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, estetik didni shakllantirish va madaniy qadriyatlarni anglashga yordam beradi. Shu bilan birga, bu yondashuv o'quv motivatsiyasini oshiradi va o'quv jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi.

Tasviriy san'at ta'limida milliy meros elementlaridan foydalanish o'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy kompetensiyalarni shakllantirish va madaniy qadriyatlarni anglashda muhim ahamiyatga ega. Milliy meros namunalarini integratsiyalash o'quv jarayonini boyitadi, darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi, shuningdek o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Pedagogik yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar yordamida milliy merosdan foydalanish samaradorligi yanada oshadi. Shu bois, tasviriy san'at darslarida milliy merosni o'quv jarayoniga joriy etish pedagogik innovatsiya sifatida qaralishi va doimiy ravishda rivojlantirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov, S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, (2), 109-110.
2. Shavdirov, S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, (1), 131-134.
3. Shovdirov, S. (2024). Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region. *E3S Web of Conferences*, 587, 02016.
4. Shavdirov, S. (2025). Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 070035.
5. Шавдиров, С. А. (2017). Ўқувчиларда тасвирий саводхонликга оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари. *Современное образование (Узбекистан)*, (6), 15-21.
6. Shovdirov, S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter education & global study*, (1), 8-14.
7. Ibraimov, X., & Shovdirov, S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and innovation*, 2(B10), 192-198.
8. Шавдиров, С. А. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84-85.
9. Shovdirov, S. (2023). Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(12), 193-196.
10. Baymetov, B. B., & Shovdirov, S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60-66.